

Württembergská sbírka

a její zpřístupnění v rámci projektu
Images of Disability

Veronika Löblová, Šimon Krýsl, Zdravotnické muzeum, Národní lékařská knihovna
Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2023

Würtzova sbírka v ZM NLK

- Součást výtvarné podsbírky Zdravotnického muzea Národní lékařské knihovny
- Sbírká uměleckých předmětů, jejichž společným motivem jsou tělesná postižení
- 179 sošek a figurek z porcelánu a slonoviny
- 519 kreseb, tisků a fotografií
- Shromáždil německý defektolog a speciální pedagog Hans Würtz (1875-1958)
- Obraz postižení v dějinách výtvarného umění
- Pohledem z Berlína počátku 30. let 20. století

Würtzova sbírka – původně

- Původní rozsah sbírky: 5000 obrazů (originály a fotografie), reprodukce a výstřižky, 400 plastik a 900 knih
- Dochovalo se:
- 3500 vyobrazení, většina uložena v Praze ve sbírkách ZM NLK a Jedličkova ústavu
- 20 obrazů – Jedličkův ústav
- 179 sošek – Zdravotnické muzeum NLK
- Skleněné negativy – Humboldtova univerzita, Berlín

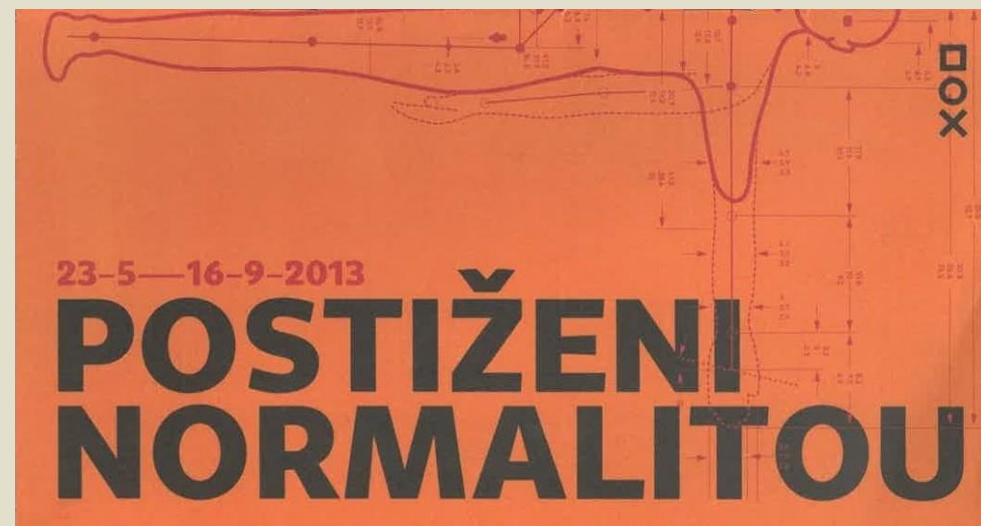
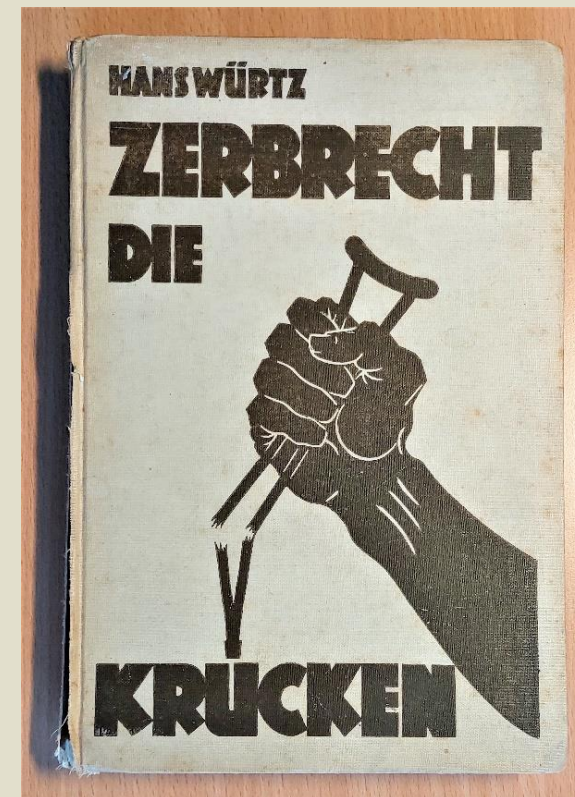
Hans Würtz (1875-1958)

- Německý defektolog a speciální pedagog
- Důraz na produktivní život a práci zdravotně postižených
- Úspěchy lidí s fyzickým handicapem - jako příklad pro výchovu
- Působil v „Berlínsko-braniborském léčebném a výchovném ústavu pro zmrzačené“ od roku 1911
- Oskar-Helene-Heim, Berlín 1914-1933

Würtzova sbírka - výstavy

- **Výstava** v Oskar-Helene-Heim - 1932
- Kniha **Zerbrecht die Krücken** (Zlomte berle), 1932
- Emigrace 1934 - zanechal velkou část své sbírky řediteli Jedličkova ústavu dr. Augustinu Bartošovi (1888-1969), nástupci po dr. Rudolfu Jedličkovi (1869-1926) zakladateli prvního českého ústavu pro postižené děti
- 1938 - Vídeň, zpět Berlín 1946 - návrat, snaha sbírku obnovit - 1958
- Centrum současného umění **DOX v roce 2013** - výstava **Postižení normalitou** - ve spolupráci s Jedličkovým ústavem u příležitosti 100. výročí založení, prezentace Simona McKeowna

Projekt - spolupráce

- **Images of Disability - Images and Imaginations of Impairment and Disability in the Hans-Würtz-Collection /
Obrazy zdravotního postižení - Obrazy a představy handicapu a postižení ve sbírce Hanse Würtze**
- Společná myšlenka digitalizovat sbírku a zveřejnit ji
- **Simon McKeown** (Teesside University, Middlesborough, UK), britský umělec, působí v oblasti počítačové grafiky, soustředí se na sledování podob a limitů pohybů handicapovaného těla; pomocí 3D mapovací techniky
- **Prof. Dr. Oliver Musenberg** (Humboldt-Universität, Berlin), speciální pedagog, práce s lidmi s mentálním postižením, odborník na práci Hanse Würtze
- Mezinárodní tým od r. 2022 - Zdravotnické muzeum NLK, Jedličkův ústav a školy, Humboldt-Universität a Teesside University
- Finanční podpora: Arts and Humanities Research Council (AHRC) - Rada pro výzkum umění a humanitních věd a Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG) - Německá společnost pro výzkum

Projekt – současný stav

- Probíhá shromáždění, zdokumentování a zpracování dat a příprava pro digitální prezentaci
- Praha – **databáze** naskenovaných obrazů a vstupních dat (ZM a Jedličkův ústav)
- Berlín - zpracování **skleněných negativů**
- **Uměleckohistorický výzkum** – dějiny umění (Velká Británie)
- **Fotogrammetrie** – fotografické zpracování, 3D skenování (Velká Británie)
- **Společná databáze a webové stránky** – zatím pracovní verze <https://www.imagesofdisability.org/>

<https://www.imagesofdisability.org/>

- Typ objektu (2D, 3D)
- O jaký typ 2D umění se jedná (malby, litografie, tisk, ...) / fotografie nebo originál / CB – barevné / rozměry
- Jméno umělce
- Počet osob (na obrázku) / počet osob se zdravotním postižením (na obrázku) / typy postižení
- Věk (dospělý – dítě) / pohlaví / národnost
- Témata
- Kniha ZK Würtz - původní katalog. čísla, popisy, názvy
- Dobový popis / původní německý titul a popis, překlad AJ, ČJ
- Top 100
- Existuje pro obraz skleněný negativ
- Odhadované stáří sochy
- Noviny - datum zveřejnění
- Aktuální umístění (CZ, D)

Log Out Images of Disability + New Hi, Loblova

Yes, you guys deserve it

All (2,970) | Published (2,970) | Bin (1)

Add Filter All dates ID Min - Max Any Artists name Any Original number on base Yes Type of impairments Theme Any Photograph or Picture

Any Their Gender is Any Ages Any Ethnicity Filter Clear filters

Bulk actions Apply Reset Sorting 668 items 30 of 34

Date	ID	Status	Artist name	English title - 2d	Original number on base	NML Photo	RECTO (front) Image	RECTO (front) File Name	RECTO out of frame Image	RECTO out of frame File Name	VERSO out of frame Image	VERSO out of frame File Name	Description	Is it a top 100?	Types of impairments	Themes	Photograph or Picture	Their Gender is	Ages	Ethnicity
Published 2023/03/08 at 21:51	7148	-	-	Gentleman in a top h...	W91		-	-	-	-	-	-	(as) Gentleman in a top hat	Yes	Not visible	-	-	Male	Adult	European
Published 2023/03/08 at 21:53	7151	Basic Data Entry Added	-	Faience: Münden? A h...	W92		-	-	-	-	-	-	(as) Faience: Münden? A hunchbacked citizen, puffing from his tobacco tin, as a jug.	Yes	Hunch back	-	-	Male	Adult	European

Würtzova sbírka – sošky

- **Námět**
- Znázornění nejrůznějších tělesných postižení
- Téma sociální - zdravotně postižení, váleční veteráni, chudoba, žebrota, alkoholismus
- Historické osobnosti s „tělesným postižením“ (Napoleon)
- Lidé s poruchou růstu - achondroplázie
- Pohádkové bytosti – trpaslíci, bůžkové, ďáblíci
- Náboženské motivy, andělé
- Evropské a mimoevropské sošky

Barevný porcelán

- Značky porcelánek - např. Míšeň
- Pouťové figurky a užité předměty - slánky, svícny, kalamáře

Bílý porcelán

- Značka „N“ s korunkou - Capo di Monte Neapol, pol. 18. stol.
- Problém při 3D skenování - lesk

Slonovina

17. století

Kov, dřevo, keramika, vosk, textil

- Některé nejasný původ, Evropa, Asie, Jižní Amerika

Zpracování sošek v NLK

- Původní dokumentace – karty, seznam, foto, 60. léta
- Katalogizace v muzejním systému Demus
- Sbírka zapsaná v CES
- Dohledávání značek na porcelánu
- Určení podle knihy WÜRTZ, Hans: *Zerbrecht die Krücken*
- Uměleckohistorický výzkum (Velká Británie)
- **3D fotodokumentace**

72²

Invalidní anděl s holemi
Materiál : barevný porcelán
zn. Míšeň

Výška : 17,5 cm
podstavec 4 x 9,5 cm
Kruhový jodoben kříd. proužky

signováno značkou moderní pod glaz.

X 34.
L 112.
124

? krev' zápisu' nrošim? (shodou? s 57)

S 2/IV.

3D zobrazení - fotogrammetrie

- **Andrew Breckill** (Middlesbrough Institute of Modern Art, Teesside University, UK), fotograf, specialista na počítačovou animaci a vizuální efekty a na fotogrammetrii
- **Fotogrammetrie** se zabývá rekonstrukcí tvarů, měřením rozměrů a určováním polohy předmětů, které jsou zobrazeny na fotografických snímcích
- Umožňuje tvorbu digitálních trojrozměrných modelů z digitálních fotografií
- Snímání předmětu z různých úhlů, seřazení snímků

Würtzova sbírka – dvojrozměrné obrazy

- Originály - rytiny, litografie, kresby
- Tisky černobílé i kolorované
- Výstřižky z dobových novin a časopisů
- Výstřižky ilustrací z knih
- Fotografie obrazů
- Fotografie sošek
- Ostatní (např. pohlednice, karty)

Postižení ztvárněné v malířství

- Diego Velázquez (1599-1660) na dvoře španělského krále Filipa VI.
- Leonardo da Vinci (1452-1519)
- Václav Hollar (1607-1677) - rytina

Leonardo da Vinci.
Karikierte Köpfe VIII.

Velázquez.
Hofzwerg mit Hund.

Originál - kopie

- Originální rytiny - portréty slavných osobností s tělesným postižením
- Fotografie výstřižku - portrét neznámé krásky - na okraji kresby detail - chromý žebrák

Sociální téma

- Zdravotně postižení, váleční veteráni, chudoba, žebrota, nezaměstnanost, alkoholismus

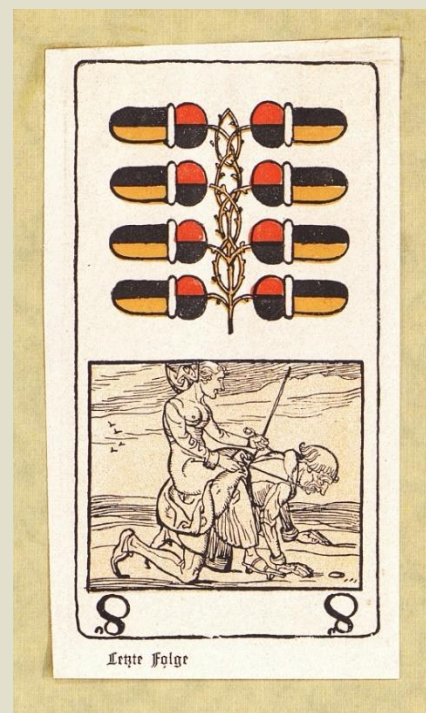
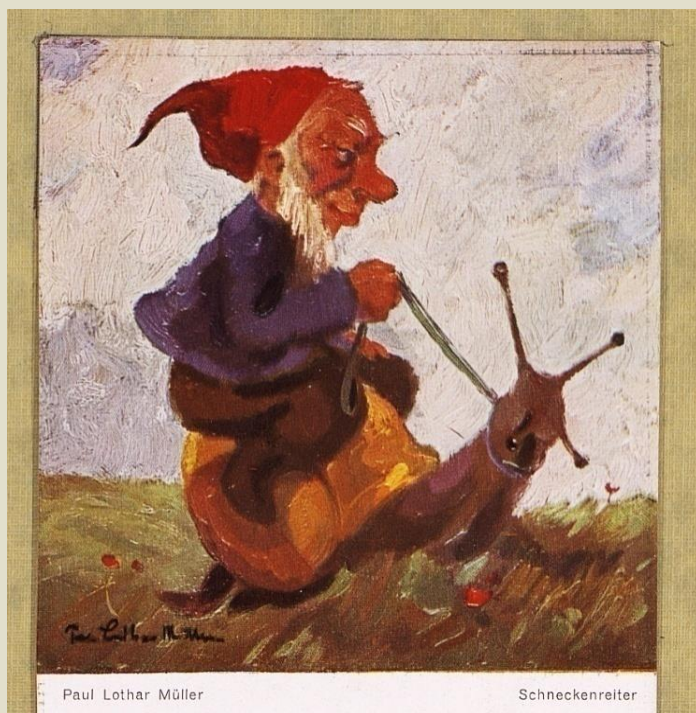
Výstřižky z novin, časopisů, knih

- Časopis *Jugend* a jiné časopisy a noviny
- Georg Hirth (1841-1916), zakladatel tohoto časopisu, spisovatel, novinář a vydavatel - *Kulturgeschichtliches Bilderbuch drei Jahrhunderten*, 1881
- Simon Jacobsz de Vlieger (1601-1653), ale Würtz uvádí jako autora Jacquesa Callota (1592-1635)

Pohádkové bytosti

- Pohlednice, karty
- Paul Lothar Müller (1869-1956) - většinou trpaslíci
- Jacques Callot (1592-1635) - grafik, karikatury lidí s poruchou růstu

Karikatury - M. Mayeux

- Imaginární komická postava slavná v Paříži ve 30. letech 19. století - hrbáč, karikatura tehdejší buržoazie
- Charles Joseph Travies de Villers (1804-1859)
- Hippolyte Robillard (činný 1831-1855)
- Různí autoři

Fotografie soch, pohlednice

- Bruno Kerschner (1897-1965), rakouský fotograf
- Zwergfigur im Mirabellgarten, Salzburg (asi 1720)
- Antika, Amerika, Asie

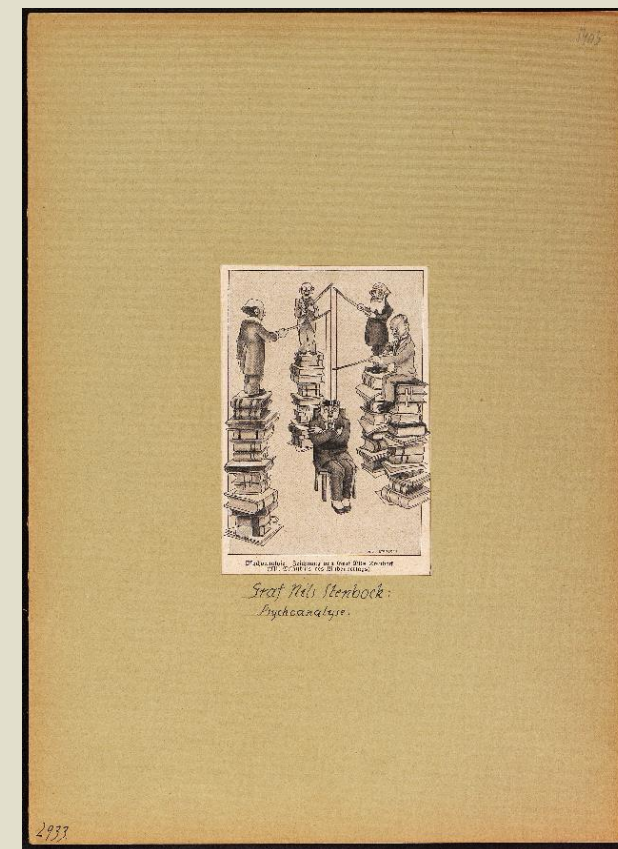
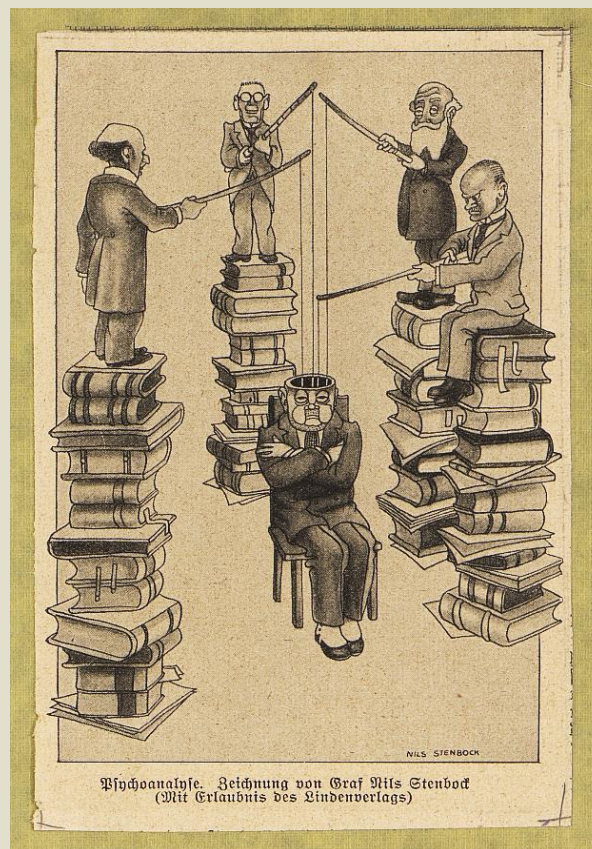

Zpracování grafiky v NLK

- Katalogizace bibliografického záznamu v knihovnickém systému DAWINCI/Medvik
- Určení podle knihy: WÜRTZ, Hans: *Zerbrecht die Krücken*
- Údaje – materiál, technika, technika originálu, text na rubu, atd.
- Indexace podle tezauru MeSH
- Dohledávání autorů původního díla – tvorba autorit
- Popis obrázku a překlad názvu – převážně němčina
- Některé bez názvu - určení

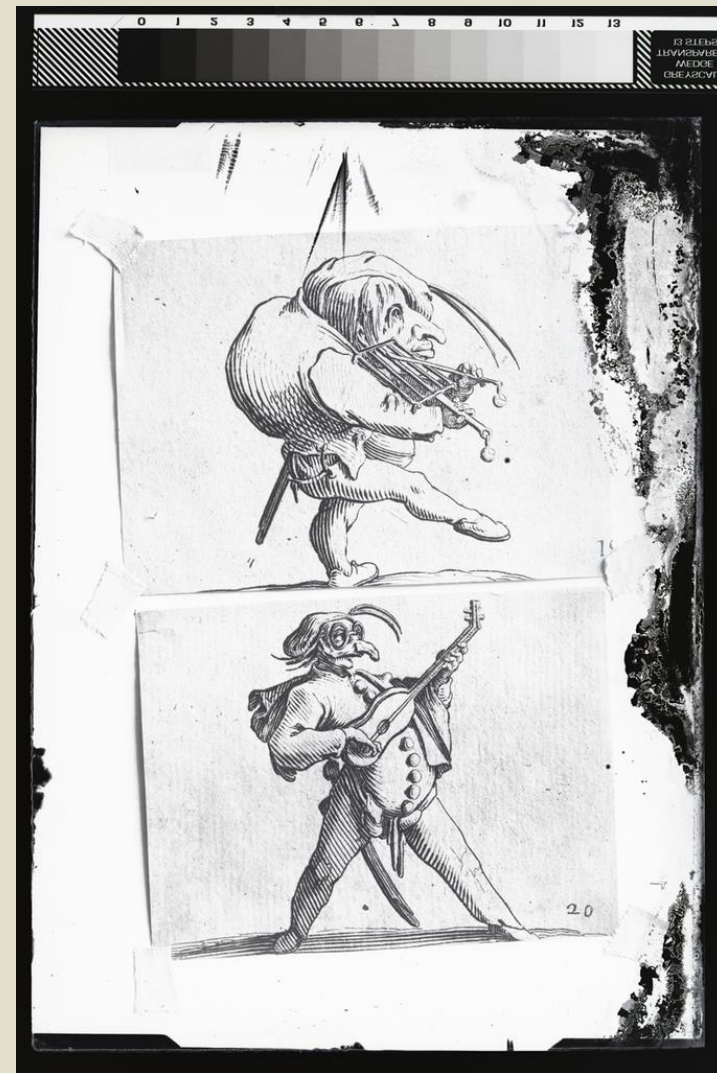
Předání dat

- Oddělení digitalizace
- Digitalizace – skenování ve velkém rozlišení 600 dpi
- Naskenovat celé i s paspartami a identifikačními čísly
- Úprava a příprava záznamů pro předání dat v potřebném formátu do společné databáze
- Předání naskenovaných grafik
- Předání do Krameria
- Obálky knih

Skleněné negativy

- V současnosti 2035 negativů - Humboldtova univerzita
- Vznik 1926-1932
- Rozměry většinou 13x18 cm
- 2020-2022 – restaurováno a digitalizováno (více, než 50% obrazové informace; celkově méně, než polovina)
- Analýza a popis obrazů
- Porovnání obrazů na skleněných negativech se skutečnými předměty v rámci celé sbírky - chybějící exponáty

Skleněné negativy

- Lidé – pacienti, lékaři, sestry
- Postižení, ortopedické pomůcky
- Budovy, nábytek
- Grafika, sošky

Výstup

- Výstupem projektu budou výstavy v Berlíně, Middlesbrough a Praze
- Měly by se uskutečnit v r. 2024-2025
- Top 100 - klíčové snímky včetně dvourozměrných uměleckých děl a
- 3D virtuálního zobrazení sošek
- www.imagesofdisability.org

Images and Imagination of Impairment and Disability in the Hans Würtz Collection

Děkuji za pozornost

- Veronika Löblová, Šimon Krýsl, [Zdravotnické muzeum NLK](#)

